

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 3, Article Number: 1C0199

EDUCATION SCIENCES

Received: January 2010

Accepted: July 2010

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Mustafa Bektaş

Mehmet Barış Horzum

Asena Ayvaz

Sakarya University

mbektas@sakarya.edu.tr

Sakarya-Turkey

**"ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİ ÖĞRETMEN ADAYI AKRAN DEĞERLENDİRME
ÖLÇEĞİ" GELİŞTİRME ÇALIŞMASI**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Eğitim Fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında gerçekleştirdikleri etkinlikleri akranlarının da değerlendirme yapabilmesi amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada "Öğretmenlik Uygulaması Dersi Öğretmen Adayı Akran Değerlendirme Ölçeği" geliştirilerek, ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçme aracı geliştirme çalışmalarında sırasıyla; madde havuzu oluşturma, geçerlilik çalışmaları için uzman görüşü alma ve açımlayıcı faktör analizi; güvenilirlik çalışmalarında ise iç tutarlılık katsayısı işlemleri uygulanmıştır. Araştırmaya Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 368 öğretmen adayı katılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik Uygulaması, Öğretmenlik Uygulaması Dersi, Öğretmen Adayı, Akran Değerlendirme, Akran Değerlendirme Ölçeği

**A STUDY OF DEVELOPING "PEER ASSESSMENT SCALE FOR ACTIVITIES OF
TEACHING PRACTICE COURSE"**

ABSTRACT

The purpose of this study is to develop a valid and reliable instrument for students of Education Faculty in order to assess their peers concerning their activities in teaching practice course. For this purpose, "Peer Assessment Scale for Activities of Teaching Practice Course" was developed and, reliability and validity studies of this scale were conducted. Within this study, forming an item pool; consulting experts for their opinion and conducting explanatory factor analysis for validity; calculating internal consistency coefficient for reliability steps were followed, respectively. The participants of this study were 368 teacher candidates from Sakarya University, Education Faculty.

Keywords: Teaching Practice, Teaching Practice Courses, Teacher Candidate, Peer Assessment, Peer Assessment Scale

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Eğitim öğretim etkinliklerindeki başarının en önemli öğelerinden biri öğretmendir. Öğretimi geliştirmek için öğretim programları, yöntemler, teknikler, araç ve gereçler önemli etkenler olmakla birlikte; öğretmenin bilgisi ve kişiliği de bu durumu etkilemektedir [4]. Bu bakımdan öğretmenlerin nitelikli bir öğretmen yetiştirme programından geçmiş olması büyük önem taşımaktadır.

Türkiye’de 2006 yılında uygulamaya konulan yeni öğretmen yetiştiren programlarda ana boyutlar şunlardır [16]:

- Alan Bilgisi,
- Meslek Bilgisi: a) Eğitim Bilimleri, b) Alan Öğretim Yöntemleri c) Öğretim Yöntem ve Teknikleri,
- Genel Kültür,
- Uygulama.

Öğretmen yetiştirme programlarında yer alan dersler ve içerikleri bu boyutlar göz önüne alınarak şekillendirilmiştir. Alan bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür dersleri ağırlıklı olarak fakültelerde yürütülen derslerdir. Programdaki bazı derslerin teorik ve uygulamalı ders saatleri olmasına karşın bu derslerin uygulama saatleri fakültelerde yürütülmektedir. İlköğretim okullarında yürütülen uygulama dersleri ise Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleridir. Okul Deneyimi dersinde öğrenciler uygulama okullarına giderek gözlem yapmaktadırlar. Öğretmenlik Uygulaması dersinde ise öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini tanıyarak teorik olarak öğrendikleri bilgileri uygulama fırsatı bulmaktadır [14]. Bu dersi alan öğretmen adayları haftada altı saat sınıf içi öğretmenlik uygulaması yapmak üzere gruplar halinde önceden belirlenmiş uygulama okullarına gitmektedirler. Haftalık ders saatinin en az üç saatinde girdikleri sınıflarda ders anlatmaktadırlar. Ayrıca uygulama öğretim elemanı tarafından verilen iki saatlik seminere katılmaktadırlar.

Dünyadaki genel eğilimin öğretmen yetiştirme süresinin uzatılması ve bu çerçevede fakültedeki teorik dersler kadar okullardaki uygulama çalışmalarının öneminin anlaşılması yönünde olduğu görülmektedir. Çünkü öğretmen yetiştirmede temel sorunlardan biri, öğretimdeki alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi (teorik) ile okullarda yapılan uygulama çalışmaları arasındaki bağlantının yeterince sağlanamamış olmasıdır [3].

Clift ve Warner (1986) öğretmen yetiştirme programlarında yer alan uygulamaların öğrenme ve öğretme sürecine çoklu bakış açısı sağladığını, okulun yapısı ve amaçlarının anlaşılması için zemin oluşturduğunu söylemektedir [12]. Öğretmen adaylarının staj dönemi boyunca öğrenme süreci iki yolla olur. Bunlar:

- Çıraklık olarak staj: Öğretmen adayı uygulama öğretmenini bir uzman olarak görür ve onun gibi davranmayı öğrenmeye karşı heveslidir[9]. Öğretmen adayları, üniversitede öğrendiklerinden ziyade okullardaki öğretmenlerden gördüklerini uygulama yolunu seçmektedirler [3].
- Profesyonel gelişim olarak staj: Öğrencilerin öğrenimi sadece onların uygulama öğretmeni tarafından desteklenir. Başarı ve başarısızlık yaşam boyu öğrenme süreci olarak tanımlanan mesleki gelişim unsurları olarak kabul edilmektedir [9].

Öğretmenlik Uygulaması dersi tamamlandığında öğretmen adayından aşağıdaki nitelikleri kazanmış olmaları beklenir [13].

- Uygulama okulunda değişik sınıflarda öğretmenlik yaparak öğretmenlik mesleğinin yeterliliklerini geliştirebilme,
- Kendi alanının ders programını anlayabilme, ders kitaplarını değerlendirebilme, ölçme ve değerlendirme yapabilme,
- Öğretmenlik uygulaması sırasında kazanmış olduğu deneyimleri arkadaşları ve uygulama öğretim elemanı ile paylaşarak kendisini bu yönde geliştirebilme.

Öğretmenlik Uygulaması dersinde amaç, öğretmen adayının yeterliliklerini değerlendirmek ve bu yeterliliklerini geliştirmeleri için onlara rehberlik etmektedir. Bu nedenle yetiştirme ve geliştirmeye yönelik değerlendirme yapılmaktadır [8]. Öğretmen adaylarından kendilerini, uygulama öğretmenlerinden ise öğretmen adaylarının uygulama derslerindeki mesleki gelişimlerini değerlendirmelerini istenmiş ve bu değerlendirme derse hazırlık, dersin planlanması, öğretimi ve değerlendirilmesi boyutlarında gerçekleşmiştir [9].

Öğretmenlerin mesleki nitelikleri planlama, yöntem ve teknik, etkili iletişim, sınıf yönetimi, değerlendirme ve rehberlik olarak ifade edilmektedir[6]. Bunlar;

- Planlama: Planlama hayatımızın her aşamasında büyük bir öneme sahiptir. Eğitim öğretim faaliyetleri söz konusu olduğunda hiçbir etkinlik şansa bırakılmadan her aşama özenle planlanmalıdır. Eğitimde planlama, öğretim etkinliklerinin en rasyonel ve düzenli bir şekilde nasıl öğretileceğinin ortaya koyulmasıdır. Ancak yapılan planlama esnek olmalıdır. Planlamada bireysel farklılıklar da göz önünde bulundurulmalıdır. Planlama öğrenme-öğretme ortamında etkinliklerin aksamadan zamanında yürütülmesini sağlamanın yanı sıra öğrenci ve öğretmen başarısını da olumlu yönde etkilemektedir [1].
- Yöntem ve teknikler: Stratejiler öğretim yöntemlerini; öğretim yöntemleri ise öğretim tekniğini belirlemede etkili olan unsurlardır. Öğrenme-öğretme etkinlikleri açısından belirlenen amaçlara ulaşmak üzere öncelikle strateji belirlenir. Seçilen stratejiye uygun olarak yöntem(ler) ve eğer gerekliyse yöntemeye uygun teknik seçimi yapılmalıdır [10].
- Etkili iletişim: Eğitim bir iletişim sürecidir. İletişimde bulunmaksızın eğitim yapmak imkânsızdır. İletişim süreci için önemli olan husus çift yönlü akış, eğitim süreci içinde önemlidir. Öğretmenin öğretim sırasında öğrencinin içeriği anladığına ve kavradığına ilişkin tepkisini görmesi gerekir. Bu nedenle iyi bir öğretim etkili bir iletişimin olduğu sınıf ortamlarında oluşur. Öğretmen etkili bir iletişimle öğrencinin sadece bilgi edinmesine yardımcı olmaz aynı zamanda etkili bir model rolü üstlenir [11].
- Sınıf yönetimi: Sınıfta öğrenmeye uygun bir düzenin sağlanıp sürdürülmesi öğretmenlerin önemli görevlerinden biridir. Öğretmenin bunu gerçekleştirmesi sınıf yönetimi becerilerine sahip olmasıyla oluşabilecek bir süreçtir. Öğretmenin sahip olması gereken sınıf yönetimi becerileri genel olarak, sınıf ortamının fiziksel düzeninin sağlanması, planlanmış bir şekilde etkin liderlik yapması, zaman yönetimi, sınıf içi ilişkilerin düzenlenmesi ve sınıf içi davranışların düzenlenmesinden oluşur [7].
- Değerlendirme: Öğretmen, öğrencilerin gelişim ve öğrenmelerini değerlendirir. Öğrencilerin kendilerini ve diğer öğrencileri değerlendirmelerini sağlar. Ölçme sonuçlarını daha iyi bir

öğretim için kullanır. Sonuçları öğrenci, veli, yöneticiler ve öğretmenlerle paylaşır [5].

- Rehberlik: Etkili bir öğretmen sınıf içinde öğrencileri ile iyi bir ilişki kurmalıdır. Özellikle kendi grubunda bulunan öğrencilerin sağlıklı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerinden sorumluluk duymalıdır. Bu nedenle öğrencilerinin bireysel ve grup ihtiyaçlarına duyarlı olmalı, okuldaki öğrenci kişilik hizmetlerine katkıda bulunmayı amaç edinmelidir [6].

Öğretmenin bu niteliklerinin yanında süreci yönetme becerisi de oldukça önemlidir. Öğrenme-öğretme süreci; derse güdüleme, etkinliklere aktif katılım, motive etme, destekleyici ve samimi bir sınıf ortamı oluşturma, öğrenme sürecinde yaşanan problemlere çözüm bulma, anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verme gibi bileşenlerden oluşmaktadır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Yükseköğretim Kurulunun Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu'nda (1998) öğretmen yeterlilikleri belirtilerek söz konusu yeterliliklerin Öğretmenlik Uygulaması dersi boyunca ölçülmesi ve değerlendirilmesi için Öğretmenlik Uygulaması Gözlem Formu ve Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu geliştirilmiştir. Öğretmen adayının öğretmenlik uygulamasındaki performansını; uygulama öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve uygulama okul müdürü ayrı ayrı değerlendirmektedir.

Değerlendirme formunda yer alan maddeler, bu derste öğretmen adayından beklenen tüm etkinliklerin ve özelliklerin ölçülmesini sağlayacak nitelikte olması gerekmektedir. Ayrıca öğretmen adayına uygulama boyunca gerekli dönüt sağlanabilmelidir. Öğretmen adayının öğretmenlik uygulaması dersi boyunca yapacağı etkinlikleri, göstereceği gelişimi ölçmeye yönelik elverişli bir ölçeğe ihtiyaç bulunmaktadır.

2005 yılında ilköğretim okullarında uygulanmaya başlayan Yapılandırmacı yaklaşım temelli eğitim programlarının uygulanması ile mevcut formlar yeterliliklerini yitirmiştir. Ayrıca önceki öğretmenlik uygulaması değerlendirme formlarında akran değerlendirmesiyle ilgili bir modülün bulunmaması dikkate değerdir. Bu çalışmanın amacı öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi kapsamında gerçekleştirecekleri etkinlikleri değerlendirmek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmektir.

3. YÖNTEM (METHOD)

Araştırma bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Bu bölümde ölçeğin çalışma grubu ve geliştirme çalışmalarına yer verilmiştir.

3.1. Çalışma Grubu (Study Group)

Bu çalışmada öğretmenlik uygulaması dersi öğretmen adayı akran değerlendirmesi ölçeği geliştirmek istendiği için, 2009-2010 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören ve öğretmenlik uygulaması dersini almakta olan 368 öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Bu çalışma grubundan elde edilen veriler üzerinde istatistiksel işlemler gerçekleştirilerek ölçek geliştirilmiştir.

Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında ölçek toplam 400 öğrenciye akranlarını değerlendirmeleri için verilmiş ve bu ölçeklerden 372 tanesi doldurularak geri dönmüş bunlar arasından 368 tanesi kullanılabilir bulunarak araştırma verilerine dahil edilmiştir. Bu nedenle ölçek geliştirme işlemleri toplam 368 öğrenci tarafından doldurulmuş ölçeklerden sağlanan veriler üzerinde yürütülmüştür.

3.2. Ölçeğin Geliştirilmesi (Development of Scales)

Öğretmenlik Uygulaması Dersi Öğretmen Adayı Akran Değerlendirmesi Ölçeği geliştirilirken öncelikle ölçeğin kullanılacağı hedef grup olan öğretmen adaylarını yetiştiren öğretim üyeleri, öğretmen ve öğretmen adayları ile görüşmeler yapılmış ve alan yazın incelenerek madde havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzunda toplam 55 madde yer almıştır. Ölçekte yer alan maddelerle ilgili katılma düzeyini ifade etmek için 5'li Likert tipi dereceleme kullanılmıştır. Bu dereceleme "Çok İyi (5), İyi (4), Az (3), Çok Az (2) ve Yok (1)" şeklinde oluşturulmuştur.

Geçerlik çalışmaları öncelikli olarak kapsam ve görünüş geçerliği için başvurulacak olan uzmanlar belirlenmiştir. Ölçek, eğitim teknolojisi, psikolojik danışma ve rehberlik, sınıf öğretmenliği, fen bilgisi öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği, ölçme değerlendirme ve Türk dili alanı uzmanı akademisyenlere kapsam ve görünüş geçerliliği için sunulmuş ve görüşleri alınmıştır. Alınan görüşler ve eleştiriler doğrultusunda ölçek maddelerinde gerekli düzeltme ve çıkarma işlemleri yapılarak, toplam 40 maddelik ölçek oluşturulmuştur. Hedef kitleyi oluşturacak olan öğretmen adaylarına da ölçek dağıtılarak görüşleri alınmış ve ölçekte toplam 37 madde yer almıştır. Ölçekte yer alan 37 madde üzerinden geçerlik güvenilirlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Uzman görüşü alınarak oluşturulan 37 maddelik ölçek yapı geçerliği ve güvenilirlik çalışmaları için çalışma grubuna uygulanmıştır. Ölçeklerden elde edilen verilere öncelikle yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizinde ölçekte yer alacak maddelerin belirlenmesinde maddelerin öz değerlerinin 1, maddelerin yük değerlerinin en az .30, maddelerin tek bir faktörde yer alması ve iki faktörde yer alan faktörler arasında ise en az .10 fark olmasına dikkat edilmiştir [2]. Bunun yanında yapı geçerliliği esnasında 25 derecelik varimax eksen döndürmesi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğine de iç tutarlık katsayıları ile bakılmıştır. Araştırmada açımlayıcı faktör analizi ve iç tutarlılık katsayılarının belirlenmesinde SPSS 13.0 paket programı kullanılmıştır.

4. BULGULAR ve TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

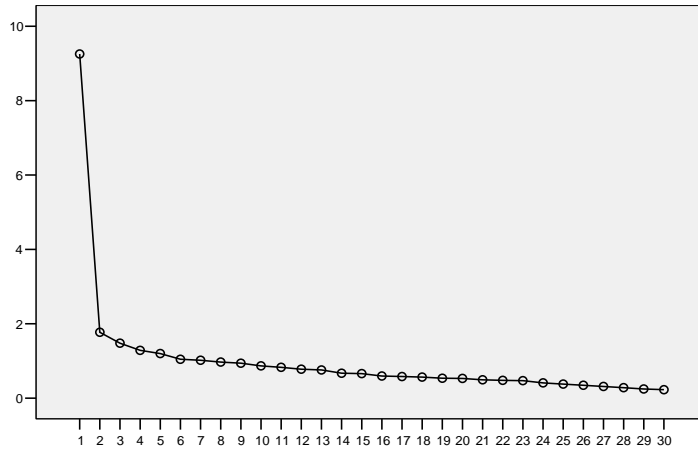
Araştırmada istatistiksel işlemler açımlayıcı faktör analizi ve iç tutarlılık katsayılarının belirlenmesi sırası ile gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği için ölçekten elde edilen puanlar üzerinden açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır.

4.1. Açımlayıcı Faktör Analizi (Explanatory Factor Analysis)

Öğretmenlik Uygulaması Dersi Öğretmen Adayı Akran Değerlendirmesi Ölçeği yapı geçerliği için açımlayıcı (exploratory) faktör analizi yapılmıştır. Bu analizin yapılabilmesi için öncelikle örneklemin yeterliliğini test eden KMO testine bakılmıştır. KMO değeri .907 olarak bulunmuştur. Bu değer .70'den büyük olması nedeniyle bu veriler üzerinden faktör analizi yapılabileceği sonucuna varılmıştır [2]. İkinci olarak Bartlett Sphericity testine bakılarak ($\chi^2 = 4102.464$, $p=.000$) elde edilen veriler anlamlı farklılık gösterdiği için faktör analizi yapmaya uygun olduğu tespit edilmiştir [2]. Faktör analizinde 37 maddenin öz değeri 1 olacak şekilde temel bileşenler analizi öncelikli olmak üzere varimax (25) eksen döndürmesi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda 4, 5, 6, 18, 21, 22, 26

ve 37. maddeler iki alt faktörde de birbirine yakın değerler aldıklarından ölçekten çıkarılmıştır. Ölçekten çıkarılan 8 maddeden sonra 29 maddelik ölçek ikinci faktör analizi yapılmıştır.

İkinci faktör analizi sonucunda KMO değeri 0.899 olarak bulunmuştur. Bu değer 0.70'den büyük olması nedeniyle bu veriler üzerinden faktör analizi yapılabileceği sonucuna varılmıştır [2]. İkinci olarak Bartlett'in Sphericity testine bakılarak ($\chi^2 = 3092.42$, $p=.000$) elde edilen veriler anlamlı farklılık gösterdiği için faktör analizi yapmaya uygun olduğu tespit edilmiştir [2]. Faktör analizinde 29 maddenin öz değeri 1 olacak şekilde temel bileşenler analizi öncelikli olmak üzere varimax (25) eksen döndürmesi gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ölçek beş faktörlü bir yapıya sahip olduğu bulunmuştur.

Şekil 1. Scree-plot grafiği faktör yapısı şekli
(Figure 1. Scree-plot graph form of factor structure)

Öz değeri 1 alınan faktör analizi sonucunda ölçekteki faktör sayısı scree-plot grafiğinde de görüldüğü gibi beş tanedir. Bu faktörlerden birincisinde 11., 17., 23., 24., 25., 27., 28., 29. ve 33. maddeler olmak üzere toplam dokuz madde yer almaktadır. Bu maddelerden bir tanesi "Öğrencilerin etkinliklere aktif katılımına rehberlik sağlama" bu faktörün örnek maddesidir. Bu maddelerin faktördeki yük değerleri 0.36-0.81 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam varyansının %30.85'ini açıklayan bu faktör "Öğretim Süreci" olarak isimlendirilmiştir. Ölçekte yer alan ikinci faktör 30., 31., 32., 34., 35. ve 36. maddeler olmak üzere toplam altı maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden bir tanesi "Sözlü iletişimi etkili biçimde kullanma" bu faktörün örnek maddesidir. Bu maddelerin ikinci faktördeki yük değerleri 0.30-0.70 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam varyansının %5.91'ini açıklayan bu faktör "İletişim Kurma ve Değerlendirme" olarak isimlendirilmiştir. Ölçekte yer alan üçüncü faktör 2., 3., 8., 15., 16. ve 20. maddeler olmak üzere toplam altı maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden bir tanesi "Önceden öğrenilenlerle yeni öğrenmeler arasında bağ kurma" bu faktörün örnek maddesidir. Bu maddelerin üçüncü faktördeki yük değerleri 0.38-0.80 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam varyansının %4.93'ünü açıklayan bu faktör "Derse Hazırlama ve Dersi İlişkilendirme" olarak isimlendirilmiştir. Ölçekte yer alan dördüncü faktör 1., 7., 9., 10. ve 19. maddeler olmak üzere toplam beş maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden bir tanesi "Zamanı yönetme" bu faktörün örnek maddesidir. Bu maddelerin dördüncü faktördeki yük değerleri 0.47-0.74 arasında

değişmektedir. Ölçeğin toplam varyansının %4.29'unu açıklayan bu faktör "Sınıf Yönetimi" olarak isimlendirilmiştir. Ölçekte yer alan beşinci faktör ise 12., 13. ve 14. maddeler olmak üzere toplam üç maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerden bir tanesi "Sonuçları belirlerken yanlışları düzeltmede öğrencilere ipuçları verme" bu faktörün örnek maddesidir. Bu maddelerin beşinci faktördeki yük değerleri 0.58-0.86 arasında değişmektedir. Ölçeğin toplam varyansının %4'ünü açıklayan bu faktör "Geri Bildirim" olarak isimlendirilmiştir.

Toplam 29 maddeden oluşan ölçeğin tamamı ele alındığında, ölçek beş faktörlü bir yapı göstermektedir. Ölçekte yer alan 29 maddenin faktörlerdeki yük değerleri 0.30-0.86 arasında değişmektedir. Ölçekte yer alan beş faktör toplam varyansın %50'sini açıklamaktadır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin toplam 29 maddeden ve beş faktörden oluştuğu bulunmuştur. Bu değerler ölçeğin ölçmek istediği niteliği ölçmek için kullanılabilir olduğunu gösterecek niteliktedir.

4.2. İç Tutarlık Katsayıları (Internal Consistency Coefficient)

29 madde ve beş alt faktörden oluşan ölçeğin 29 maddelik toplam iç tutarlık katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık kat sayıları ise şu şekildedir: birinci alt faktör için .81, ikinci alt faktörü için .78, üçüncü alt faktörü için .78, dördüncü alt faktörü için .68 ve beşinci alt faktörü için .67 olarak bulunmuştur. Bulunan bu değerler ölçeğin güvenilirlik düzeyi için kabul edilebilir değerler olarak görülmektedir.

5. SONUÇLAR (CONCLUSIONS)

Araştırmada, Öğretmenlik Uygulaması dersinde öğretmen adaylarının akranlarının da değerlendirmesine imkân vermek amacıyla Öğretmenlik Uygulaması Dersi Öğretmen Adayı Akran Değerlendirmesi Ölçeği geliştirilmiş ve ölçeğin psikometrik özellikleri incelenmiştir. Öğretmenlik Uygulaması Dersi Öğretmen Adayı Akran Değerlendirmesi Ölçeği için öncelikle açımlayıcı faktör analizi ile 5 faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda 29 madde ve beş faktörden oluşan model kuramsal ve istatistiksel olarak uygun olduğu bulunmuştur. Ayrıca bu sonuçlar, ölçeğin yapı geçerliğinin olduğuna ilişkin bir kanıttır. Güvenirlik çalışmaları kapsamında yapılan iç tutarlık kat sayıları incelendiğinde de ölçeğin güvenilir olarak kullanılabilceğini göstermiştir.

Sonuç olarak bu araştırma kapsamında geliştirilen Öğretmenlik Uygulaması Dersi Öğretmen Adayı Akran Değerlendirmesi Ölçeği öğretmen adayının öğretmenlik uygulaması dersindeki performansını değerlendirmek üzere kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak ortaya çıkmıştır. Bu ölçek, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersindeki performans düzeylerini ortaya koymak amacıyla toplam 29 madde ve beş faktörden oluşmaktadır. Ölçekteki maddelerin faktörlere göre dağılımı; 11., 17., 23., 24., 25., 27., 28., 29. ve 33.maddeler Öğretim Süreci; 30., 31., 32., 34., 35. ve 36. maddeler İletişim Kurma ve Değerlendirme; 2., 3., 8., 15., 16. ve 20. maddeler Derse Hazırlama ve Dersi İlişkilendirme; 1., 7., 9., 10. ve 19. maddeler Sınıf Yönetimi; 12., 13. ve 14. maddeler Geri Bildirim olarak bulunmuştur. Öğrencilerin Öğretmenlik Uygulaması Dersi Öğretmen Adayı Akran Değerlendirmesi Ölçeğinde yer alan söz ve eylemleri öğretmen adayının ne sıklıkla yaptığı işaretlenmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 29 en yüksek puan 145'dir.

Geliştirilen geçerli ve güvenilir ölçek alanyazında öğretmen adayının öğretmenlik uygulaması dersindeki performansını ölçmeye yönelik bir ölçek olarak kullanılabilir niteliktedir.

NOT (NOTICE)

Bu makale, 20-22 Mayıs 2010 tarihleri arasında Fırat Üniversitesi'nde düzenlenen "9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu"nda bildiri olarak sunulan, Sempozyum Oturum Başkanlarının yazılı önerisi ve Yürütme ve Bilim Kurulu tarafından da "Başarılı" bulunan çalışmanın yeniden yapılandırılmış versiyonudur.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Bektaş, M., (2009). Hayat bilgisi dersinin öğretimini planlama. Ed: Öğülmüş, S. İlköğretim hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen el Kitabı. Ankara: Pegem Akademi.
2. Büyüköztürk, Ş., (2009). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum (9.baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
3. Can, N., (2001). Öğretmenlik uygulamasının yönetimi ile ilgili yeni düzenlemenin getirdikleri ve yaşanan sorunlar. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 11, ss:239-262.
4. Çınar, İ., (2001). İlköğretime öğretmen yetiştirme. Eğitim Dergisi. 2.
5. Demircioğlu, İ.H., (2008). Etkili öğretmen. Ed: Demircioğlu, İ. H. Aday öğretmenler için okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması. Ankara: Anı Yayıncılık.
6. Demirel, Ö., (2008). Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı: 13. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
7. Demirtaş, H., (2007). Sınıf yönetiminin temelleri: 3. Baskı. Ed: Kıran, H. Etkili sınıf yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.
8. Gültekin, M., (2006) Öğretmen adayları ve öğretmenler için öğretmenlik uygulaması kılavuzu. Ed: Gültekin, M. 4. Baskı: Eskişehir.
9. Hasher, T., Cocard, Y., and Moser, P., (2004). Forget about theory-practice is all? student teachers' learning in practicum. Teachers and Teaching: Theory and Practice. 10(6), pp:623-637.
10. Horzum, M.B., (2009). Hayat bilgisi dersinde kullanılan öğrenme/öğretme strateji, yöntem ve teknikleri. Ed: Öğülmüş, S. İlköğretim hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen el kitabı. Ankara: Pegem Akademi.
11. Küçükahmet, L., (2006). Öğretim ilke ve yöntemleri: 19. Baskı. Ankara: Nobel Yayıncılık.
12. Özkılıç, R., Bilgin, A. ve Kartal, H., (2008). Evaluation of teaching practice course according to opinions of teacher candidates. Elementary Education Online. 7(3), pp: 726-737. <http://ilkogretimonline.org.tr/vol7say3/v7s3m15.pdf> adresinden 03.04.2010 tarihinde alınmıştır.
13. Türer, A., (2006). Türkiye'de öğretmen yetiştirme ve sorunlar-I. Abece Dergisi, Mart-Nisan.
14. Şişman, M. ve Acat. B., (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi. 13(1), pp:235-250.
15. YÖK, (1998). Fakülte-Okul İşbirliği. Dünya Bankası Yayınları: Ankara.
16. YÖK. (2007). Öğretmen yetiştirme ve eğitim fakülteleri (1982-2007). Ankara: Yükseköğretim Kurulu.

EK (ADDITIONAL)

**ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİ
(UNIVERSITY FACULTY OF TEACHER TRAINING COURSE APPLICATION)**

**1. Öğretmen Adayı Akran Değerlendirme Ölçeği
(Peer Assessment of Teacher Candidate)**

Bu ölçeği öğretmen adayının Öğretmenlik Uygulaması dersinde geliştirdiği öğretmenlik mesleğine yönelik becerilerinde eriştiği düzeyin diğer öğretmen adayları tarafından belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Öğretmen adayının dersindeki öğretim süreci, iletişim kurma ve değerlendirme, derse hazırlama ve dersi ilişkilendirme, sınıf yönetimi ve geri bildirim uygulamaları diğer öğretmen adayları tarafından değerlendirilecektir. Sizin için uygun derecelemenin altında bulunan kutucuğa (X) işareti koyunuz.

Anabilim Dalı :
Öğretmen Adayı :
Gözlemci :

Tarih :
Ders :
Sınıf :

	Gözlenme Derecesi	Yo k	Ço k	Az	İy i	Ço k	AÇIKLAMALAR
Öğretim Süreci	1. Derse güdülenmenin sürekliliğini sağlayabilme						
	2. Öğrencilerin etkinliklere aktif katılımına rehberlik sağlama						
	3. Öğrencileri olumlu davranış yönünde motive etme						
	4. Olumsuz davranışı doğuran durumlara uygun şekilde müdahale etme						
	5. Destekleyici ve samimi bir sınıf ortamı oluşturma						
	6. Öğrenme sürecinde yaşanan problemlere çözüm bulma						
	7. Öğrencilerle etkili iletişim kurma						
	8. Anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verme						
	9. Gerektiğinde yakında olmak ve dikkat çekmek için sınıfta hareket etme						
İletişim Kurma ve Değerlendirme	10. Öğrencileri ilgiyle dinleme						
	11. Sözlü iletişimi etkili biçimde kullanma						
	12. Sözsüz iletişimi etkili biçimde kullanma						
	13. Uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını seçme/hazırlama						
	14. Öğrencileri etkinlik sürecindeki görevleri açısından değerlendirme						
Derse Hazırlama ve Dersi İlişkilendirme	15. Öğrenciye geri bildirim sağlama						
	16. Öğrenciyi neler kazanacağı ile ilgili bilgilendirme (Güdüleme)						
	17. Önceden öğrenilenlerle yeni öğrenmeler arasında bağ kurma (Derse Geçiş)						
	18. Dersin sürecine ilişkin edinilen bilgilerin kullanılmasını sağlayacak proje, performans görevleri vb. verebilme						
	19. Sonraki derse yönelik hazırlayıcı görevler verebilme						
	20. Kesinti ve engellemelere karşı uygun önlemler alma (Sınıf içi disiplin)						
	21. Ders sürecini bireysel farklılıklara göre şekillendirebilme						
Sınıf Yönetimi	22. Derse uygun bir giriş yapma (Dikkat çekme)						
	23. Ders planında belirlediği araç-gereç ve materyalleri kullanabilme						
	24. Soru türlerini kullanma						
	25. Öğrencilerin sorularına cevap verme						
Geri Bildirim	26. Zamanı yönetme						
	27. Yapılan etkinliklerden elde edilen sonuçları öğrencilerle belirleme						
	28. Sonuçları belirlerken yanlışları düzeltmede öğrencilere ipuçları verme						
	29. Sonuçları belirlerken eksikleri tamamlamada öğrencilere ipuçları verme						